

ƏNVƏR MƏMMƏDXANLININ “BABƏK” ROMANINDA BƏDİİ TƏHKİYƏ

Arzu Yusifova
BDU, magistr
arzuysfva@gamil.com

XÜLASƏ

Bədii təhkiyə müəllifin oxucuya ilk müraciətidir. Müəllif təsvir etdiyi dünyanı bədii təhkiyə vasitəsi ilə oxucuya təqdim edir. Təhkiyə maraqlı və orijinal olduqda əsərə diqqət də artmış olur. Bu təhkiyədə lokanizm, sərrastlıq, rəvanlıq, cazibədarlıq vacib şərtlərdir. Xüsusilə bədii əsərlərdə bədii təhkiyə bəzən müəllifin fərdi xarakterindən də xəbər vermiş olur. Bədii əsərdə müəllifin bədii təsvir və ifadə vasitələrindən sərrast istifadəsi də böyük əhəmiyyətə malikdir. Bədii təhkiyədə xüsusi rolu olan bədii ifadə vasitələri fikrin necə ifadə olunmasında mühüm əhəmiyyətə malikdir. Bədii təsvir vasitələri isə ətraf mühiti və obrazları təsvir edərək əsərdə daha canlı lövhələr yaradır. Azərbaycan ədəbiyyatında xüsusi yeri olan böyük sənətkarımız Ənvər Məmmədخانının yaradıcılığında onun son dərəcədə orijinal, cazibədar təhkiyə üslubu diqqəti cəlb edir. Burada lirik intonasiya, romantik vüsət xüsusi ilə təqdirəlayiqdir.

Açar sözlər: Babək, roman, bədii təhkiyə, bədii təsvir vasitələri, bədii ifadə vasitələri.

Bədii təhkiyə vasitəsi ilə müəllif əsəri oxucuya təqdim edir. Hər yazıcının bədii dili fərqli olduğu üçün təhkiyəsi də öz müxtəlifliyi ilə diqqəti cəlb edir. Bununla bağlı məşhur rus tənqidçi və yazıçısı Aleksandr Çudakov qeyd edir: “Mətnin təsvirçiyə—təhkiyəçiyə və ya hekayəçiyə görə təşkili məhz təhkiyədir”. (3, s.3).

Bədii təhkiyədə müəllif obrazlılığı artırmaq məqsədi ilə bədii ifadə və təsvir vasitələrindən məharətlə istifadə etməyi bacarmalıdır. Ənvər Məmmədخانının “Babək” romanı da zəngin bədii təsvirləri ilə diqqəti cəlb edir. Yazıcının dili canlı və səmimidir. O, fikirlərini orijinal üsullarla, obrazlı təfəkkürlər ilə ifadə etməyi bacarır. Roman iki hissədən ibarətdir. Müəllifin qəfil vəfatı romanın sadəcə birinci hissəsini tamamlamağa imkan vermişdir. Sonralar xalq yazıçısı Anar Ənvər Məmmədخانının “Babək” ssenarisini romanın

davamı olaraq tərtib edib çap etdirmişdir. Xalq yazıçısı Anar romana yazdığı müqəddimədə Ənvər Məmmədخانının görmək və göstərmək istədiyi əsas məsələni xatırladır: "Azadlıq yanğısı Ə.Məmmədخانının ən çox sevdiyi ifadə idi və yazıçı hamını sıxan mənəvi əsarət dövründə bu əsəri məhz azadlıq eşqinə və azadlıq eşqilə yaratmışdır". ("Babək" romanı, 2021: s.8).

Ənvər Məmmədخانını digər yazıçılardan fərqləndirən bədii estetik təhkiyəsi tədqiqatçılar tərəfindən də yüksək qiymətləndirilmişdir. Ruhiyə Məmmədli Ənvər Məmmədخانlı haqqında metodik məktubunda qeyd edir: "Ənvər Məmmədخانlı müxtəlif janrlarda yazırdı. Lakin janr müxtəlifliyi onun ifadə tərzinin eyni keyfiyyətdə qalmasına mane olmurdu". (Məmmədli, 2013: s.8).

Bu əsərin dilində bədii təhkiyə yüksək obrazlılığı ilə diqqəti cəlb edir. Müəllif "Babək" romanında Azərbaycan xalqının işğalçılara qarşı mübarizədən danışır. Professor Təhsin Mütəllibovun da qeyd etdiyi kimi: "Bədii dil xalqın milli təfəkkürünün və ifadə zənginliyinin bədii ədəbiyyatda ən qabarıq təzahür formasıdır". (Mütəllibov, 1981: s.7). Bədii təhkiyə oxucunun qəlbinə, zehninə açardır. Təhkiyə yığcam, axıcı və bədii olmalıdır.

Bədii təhkiyədə ritm və tempdən məharətlə istifadə edən yazıçı əsərlərini daha oxunaqlı, axıcı və maraqlı edir. Ənvər Məmmədخانlı "Babək" romanında istifadə etdiyi temp və ritm vasitələri ilə oxucunu gərgin maraqla saxlamağı bacarır. Ritm və tempin tələbinə uyğun olaraq bəzi səhnələr ağır, ləng, bəzi səhnələr isə axıcı, sürətlidir. Əsərin ilk səhifələrində qoca təbib Cəbrayıl ilə xəlifə Məmunun şahmat oyunu, aralarında keçən danışqlar ləng templə təsvir edilir. Xəlifə Məmun düşüncəlidir, qoca təbib isə diqqətli və narahat. Hadisələrin xarakterinə uyğun olaraq müəllifin təhkiyə tempi də astadır.

Romanda ağır templə xəlifə Məmunun vəzirinin ölüm səhnəsinin təsvirində də qarşılaşırıq. Xəlifə vəzirini özü edam etdirmişdir, lakin fəryadı və hönkürtüsü qüvvətli əks-səda yaradırdı.

Bir sıra romanlarda olduğu kimi burada da döyüş səhnələrinin sürətli oluşu, dinamikliyi ilə diqqət çəkir. Ərəb qoşunları və Babəkin uzun illər davam edən döyüşləri əsərdə az yer tutur. Bu axıcı təsvirləri təhkiyənin sürətli tempi öz öhdəsinə götürür.

Əsasən, kədərli hadisələr zamanı ağır ritm və temp nəzərə çarpırsa, xoş hadisələr öz axıcılığı ilə fərqlənir. Əlbəttə, bu hər zaman belə deyil. Məsələn romanda Babəkin edam səhnəsi də təhkiyəsinin ritm və temp fərqliliyi ilə xüsusi

yerə malikdir. Olduqca ağır və ləng irəliləyən edam müddəti insanın ürəyini sıxır, onu təlaşa sövq edir. "İndi pərdənin hər iki tərəfində elə bir səssizlik var idi ki, hamı salonda vurmuxan yaşıl bir milçəyin vızılısını eşidirdi və bu yeknəsəq vızılıtdan xəlifə qeyri-ixtiyari olaraq dalbadal əsnədi və nəhayət mürgüləməyə başladı..." ("Babək", 346 s.)

Bəzən müəllif romanda hər hansı sirli bir hadisənin səhifələrini vərəqləmək, onu açmaq qərarına gəlir. Bu zaman ağır təhkiyə onu qane edir. Afşinin tanrısı büt Zarvah ilə ünsiyyət qurduğu ecəzkar səhnə buna nümunə ola bilər. Xilafət Afşini müsəlman zənn edərkən o, Zarvah adlı bütə sitayiş edir. Oxucu üçün bu hadisə gözlənilməzdir. "Xeyli getdi və nəhayət, gəlib ən dərinədəki məxfi bir otağa girdi, divardan asılmış bir xalını qopardıb yerə saldı və xalı arxasındakı taxçada oturmuş gözləri qırmızı yaqutlu bir bütün boğazından tutub qaldırdı, gətirib alçaq miz üstünə qoydu, sonra taqətsiz bir halda bütün qarşısında yerə çökdü və qara qızdırmaya tutulmuş kimi gah yavaşdan pıçıldadı, gah səsinə ucaldı." ("Babək", 293 s.) Müəllif ağır təhkiyəsi ilə bu heyrətləndirici səhnəni daha yaddaqalan edir.

Bundan əlavə, Barsisin İsanın şəkli ilə qarşı-qarşıya gəldiyi an yaşadığı heyrat də ləng təhkiyə ilə nəzərə çatdırılır. Gözlərini zilləyən İsanın əzəməti Barsisi dəhşətə gətirmişdi. "Və bu dəfə şəkil yuxarıdan aşağı yenə gözlərini Barsisə zilləyəndə uşaq başını aşağı salmışdı, amma sonra elə bil kimsə başını dartıb yuxarı qaldırmış və Barsis şəkildə o solğun bənizli, yanar gözlü şəxsin yenə düz onun gözlərinin içinə baxdığını görərkən matı-qutu qurumuşdu, hətta alnını tər basmışdı." ("Babək", 145 s.)

Əsərdə maraqla gözlənilən səhnələrdən biri də xəlifə Məmunun qulduqları cəzaladığı epizoddur. Xəlifənin əmri ilə vəzirini öldürən quldurların da aqibəti fərqli olmur. Onlar da xəlifənin əmrinə əsasən edam edilirlər. Bu hadisələr ağır, ləng tempdə baş verir. Təhkiyə bədii informasiyanı də əhatə etməlidir. Məsələn: "...çünki zamanənin çox ölümlü, çox təhlükəli bir zamanə olduğuna baxmayaraq, bütün dünya xalqları üçün hələ elə müqəddəs adət-ənənələr vardır ki, bir-birini inkar edən dinlər və məzhəblər belə o adət və ənənələrin qüdrətini sarsıtmağa qadir deyildir." ("Babək", 179 s.)

Romanın təhkiyəsində lokanizm və dəqiqlik də diqqəti cəlb edir. Müəllif ümumən sərrast obrazlı lokanizmin yaratdığı bədii effektə diqqət yetirir və fikrini də effektiv deyə bilər. Ənvər Məmmədخانının təhkiyəsində lirik intonasiya çox güclüdür. Bu isə yazıçının dilinin bədii obrazlılığına xüsusi

cazibə, gözəllik gətirmiş olur. Bu cəhət Ənvər Məmmədخانının, demək olar ki, başqa əsərləri üçün də səciyyəvi hesab oluna bilər.

Ənvər Məmmədخانının bədii təhkiyəsi canlı xalq danışığına çox yaxındır. Yazıçı lazım olanda sürətlərin nitq fərdiliyini qüvvətləndirmək üçün jarqonlardan, dialektlərdən, arxaizmlərdən də istifadə etməyi bacarır. Lakin bəzən müəllifin dilindəki dialekt, jarqon və arxaizmlər təhkiyəni anlaşılmaz edir. Dialektlərlə bəzənmiş cümlələr yalnız müəyyən bölgələrə aid olduğundan əsərin oxucu sahəsi azalır. "Babək" romanının ümumən səlis və ritmli, bədii təhkiyəsində dialektlərə təsadüf olunmur. Müəllifin dilində jarqonlara təsadüf olunmur. Bu cəhətdən müəyyən peşə adamlarının nitqi maraqlıdır. Müəllif Babəkə iş verən dəmirçi usta Mehranın nitqində də jarqonlara yer vermir. Arxaik sözlər keçmiş zamanda ümumişlək olduğu üçün tarixi romanlarda işlənməsi adi hal olaraq qəbul edilə bilər.

Atalar sözləri və məsəllər bədii təhkiyədə müəllifin ideasını ifadə edir. Müəllif onların köməyi ilə fikri daha effektiv nəzərə çatdırır. Bununla əlaqədar olan bir neçə nümunəyə diqqət edək: "Qonşu həyatə keçən xoruzun gözü adətən qırıq olur, amma sən bu beçə xoruzun..." Dəmirçi usta Mehran bu cümləsi ilə Barsisin xarakterindən xəbər verir. Cavidanın nitqində də atalar sözlərindən istifadə halı özünü göstərir: "Yox, tək əldən səs çıxmaz..." Daha çox obrazların nitqində qarşımıza çıxan atalar sözü və məsəllər romanı öz hikmətləri ilə bəzəyir.

Bədii təsvir və ifadə vasitələri təhkiyədə işlənərkən müəllif dilində bədii obrazlılığı xüsusi ilə qüvvətləndirmiş olur. Professor Təhsin Mütəllibov yazır: "Bədii təhkiyədəki qüvvətli obrazlılıq, bəzən təsvir təfərrüatlarına çevrilir, poetik zənginliyə xüsusi vüsət gətirmiş olur. Təhkiyə "görümlü" olur, təsviri xatırladır". (Mütəllibov, 2023: s.6). Ənvər Məmmədخانlı təhkiyəsi də bu cəhətdən diqqəti cəlb edir.

Sözün poetik funksiyası daha çox bədii təsvir və bədii ifadə vasitələrində meydana çıxır. Bədii ifadə vasitələri qeyri – müstəqim mənada işlənən sözlər və ifadələrdir. Bədii təsvir vasitələrinə əsərdə obrazları və ətraf mühiti təsvir edərkən müraciət edilir. Burada sözlə şəkil çəkilir. Əsərdə bədii təsvir vasitələrinə nəzər saldıqda epitet, təşbeh, metafora, metonimiya, snekdoxa və simvolla rastlaşırıq. Bunların hər biri məcazlardır və məqsədləri əsərə məcazi, sehrlə mənə əlavə etməkdir.

"...ala-bula çalan bu titrək qaranlıq içində adamlar artıq iki-üç addımlıqdan bir-birini görüb seçə bilmədilər." Nümunə göstərilən cümlədə "titrək qaranlıq" ifadəsində epitet işlənmişdir. Qaranlığın titrək olması tamamilə məcazi ifadəyə malikdir. Titrək sözü bədii təyin vəzifəsində çıxış edərək qaranlığa daha poetik mənə qatır.

Bəzən romanda bir cümlədə bir neçə sərrast epitetlə ilə qarşılaşırıq. "...dik "nənəm vəy" yoxuşları karvanı tez-tez dağ aşırımlarına qaldırır, sonra üzüaşağı qovur, dərısqal tənqələrin dibində heybətli qayalar arasına tıxayırdı." ("Babək", 2021: s.88). İki epitet işlənib.

"Yeganə atlı karvanbaşı idi ki, qaşqa ürəkəni gah irəli çapırdı, gah geri döndərirdi. qara bir ilan kimi sağ biləyindən asılmış qamçısına qurban axtarırdı." ("Babək", 2021: s.81). Qamçının ilana bənzədilməsi təşbehdir. Romanda işlənilən bu cümlə müfəssəl təşbehə nümunə ola bilər. "Sən ki qızsan, köçəri quşsan." ("Babək", 2021: 217 s.). Köçəri quş kimisən deməyə çalışan müəllif romanda mükəmməl təşbeh nümunəsi yaratmışdır.

"...dağ üstü göylərin bütün ulduzları da elə bil gözlərin geniş açıb və yuxarıdan aşağıya yarım saat içində saçlarını ağartmış bu yay dağlarına baxaraq, yerdə baş verən qəribə işlərə mat məəttəl qalıblar." ("Babək", 2021: 104 s.). Ulduzların mat və məəttəl qalması metaforadır. İnsana aid olan xüsusiyyət ulduzların üzərinə köçürülmüşdür. Sanki ulduzlar canlıdır, görə bilirlər və gördüklərinə reaksiya bildirmək qabiliyyətinə malikdirlər.

"...günlərin birində bütün bazarı səksəndirən boğuk bir fəryad ucalmışdı. Bazar bir anda kırılmışdı və izdihamı yarıb keçən dərviş gəlmişdi, Barsisin yanından ötüb keçmişdi." ("Babək", 2021: 146 s.). Burada bazar sözü hər iki cümlədə də metonimiya kimi işlədilmişdir. Həmin söz məcaziləşdirilərkən bazardakı insanlar əvəzinə bazar sözü işlədilmişdir.

"...və əgər sabah yıxılıb yol qırağında can versəydi, kim onun əvəzinə qara qarğadan intiqam alacaqdı?" ("Babək" 2021: 105 s.). Cümlədə işlənən "qara qarğa" əslində romandakı Vəcna obrazıdır. Onun daxili və xarici təsviri, gördüyü əməllər belə bir ifadə ilə göstərilməsinə səbəb olmuşdur. "Çünki sən kuzələrin bəzilərinə qırmızı, digərlərinə reyhani şərab doldurub dükanın qabağında sərgiyə qoyursan və gözünlə işarə eləyəndə imanlarını şeytana oğurladanlar o kuzələri qapıb aparırlar." ("Babək", 2021: 61 s.). Növbəti cümlədə "imanlarını şeytana oğurladanlar" sinekdoxa olaraq istifadə edilib dindən qaçan kafir insanları göstərir. "Amma buna baxmayaraq, bu əyri dinli

əhl-lənət yerindən tərənəmirdi, aman istəmirdi və hətta qaçmaq, canını qurtarmaq fikrində deyildi." ("Babək", 2021: 110 s.). Cümlədə "əyri dinli əhl-lənət" romanda peşəkar ustalılıqla yaradılan sinekdoxalardandır.

"Babək" romanında Barsis obrazına tez-tez "qurd balası" deyilməsi simvola nümunə ola bilər. "Qurd ürəyi yedirib anan sənə qurd balası." ("Babək", 2021: 116 s.). "Buğa Əlkəbir də özünü əjdaha sanırdı və indi gedin, Afşindən soruşun ki, o haradadır? Çünki qovmuşuq, itirmişik bir tülkünü!" ("Babək", 2021: 306 s.). Burada işlədilən tülkü sözü hiyləgərliyi göstərərək rəmzi mənə daşıyır. "Ən axırda bir nəfərimiz salamat qalsa və özünü yetirib o saqqallı ilanın başını əzsə, yalnız bu yol ilə xilafət ordusuna çaxnaşma salıb. Azini mühasirədən qurtarmaq olar..." ("Babək", 2021: 327 s.). Cümlədə işlədilən saqqallı ilan simvolik işarə kimi sərrast görünür.

Bunlarla yanaşı, romanda bədii ifadə vasitələri də xüsusi bir məharətlə istifadə edilib. "Çünki bu yer üzündəki dirilik nədir, əgər sənin pərişan və qorxunc rüyaların deyilsə və yaxud o göylər nədir, sən qənd sünbülün ilə bəzənmiş mənim obalarım deyilsə?" ("Babək", 2021: 118 s.). Cümlədəki bədii suala cavab yoxdur. O sadəcə fikrin emosional təsirini artırmağa xidmət edir.

"Bura, bu qaramat mağaraya tıxanmış zaman isə elə bil donmuşdu və dayanmışdı və əlbəttə ki, bu günün təlaş dolu yorğunluğu gecə onu yatmağa qoymayacaqdı və o sağında ölü kimi düşüb qalmış, amma hər nəfəs ilə həyata qayıdan bir uşaqla, solunda yuxusu ilə oyanıqlığı arasındakı sərhəd olmayan, hər nəfəsi ilə həyatdan uzaqlaşan bir qoca arasında səhəri diri gözlər ilə açacaqdı." ("Babək", 2021: 120 s.). Bu misalda bir-birinə zidd əhval-ruhiyyə təsvir edilərək bədii təzad işlənmişdir. "Və bir halda ki, mən məhrum vəzirimi şərfəndirmişdim, qoşunlarımın sərkərdəliyini və siyasətimin cilovunu onun əlinə vermişdim və bir illik maaş təyin etmişdim və yenə məhrum vəzirimin xahişini yerə salmadan böyük oğlumun vəliəhdlik haqqını tapdalayaraq cənnət məkan İmam Rzanı özümə vəliəhd təyin eləmişdim ki, bütün bunlardan sonra mən sizin kimi bədniyyətlərə nə cür deyə bilərdim ki, çıxararsınız o şəxsə əynindən həyat libasını və geyindirərsiniz o şəxsə ölüm libasını?" ("Babək" 2021: 212 s.). Cümlədə işlənən "həyat libası" və "ölüm libası" ifadələri təzad təşkil edir.

"...o adamın bəbəklərindən qara bir alov alışıb yanır və heç kəs o qara şöləyə baxmağa davam gətirmir." Burada adamın xarici görünüşünün təsviri və daxili qəzəbi mübaligə ilə göstərilmişdir. "İndi əgər ilk addımda atın əgər özü

qorxsaydı, bircə dəfə dirənib dursaydı, sonra fələk özü gələydi yenə irəli qova bilməzdi, yaxud atı yedəyinə alıb dalınca çəkmək istəsəydi, qolu pəhləvan qolu olsaydı belə, yenə də atı yerindən tərpedə bilməyəcəkdi!" ("Babək", 2021: 94 s.). Bu misalda iki məqamda mübaligə işlənmişdir. "Fələk özü gələydi yenə irəli qova bilməzdi" və "qolu pəhləvan qolu olsaydı belə, yenə də atı yerindən tərpedə bilməyəcəkdi" bu ifadələrlə atın inadı böyüdülmək göstərilir.

Bədii əsərin müəyyən təsvirlərində mübaligələr olduğu kimi kiçiltmələrə də müraciət edilir. "İshaqın qoşunu elə bir izdiham üstünə qoşun çəkib ki, hər on nəfərdən birinin əlində qılınc, digər doqquzunun əlində yaba varmış ...və hal-hekayə belə ikən, gecə qoyun sürüsünə soxulmuş bir canavar İshaqdan daha böyük bir sərkərdədir." ("Babək", 2021: 289s.). Cümlədəki müqayisədə litota özünü göstərir. "Qərəz mətləb üstünə gəl ki, yeni farscanın həqiqi şairi çox güman ki, indi hardasa hələ dar-dar eləyən bir tifildir." ("Babək", 2021: 205 s.). Burada isə kiçiltmə bənzətmə yolu ilə təsvir edilir. "Görünməmiş bir işdir ki, bir dittili bir filə meydan oxusun." ("Babək", 2021: 194 s.)

Daha çox şeir dilində qarşımıza çıxan inversiya bəzən nəsr əsərlərində də özünə yer tapa bilər. "Sonra başçılarının işarəsi ilə oğlanlardan biri sıçradı atın üstündən yerə." ("Babək", 2021: 129 s.) Nümunə olaraq verilən cümlədə bədii effekti qüvvələndirmək üçün qəsdən, məqsədli şəkildə sözlərin sırası pozulmuş, inversiyadan istifadə edilmişdir.

Romanda yeri gəldikdə kinayəli ifadələrdən də istifadə olunur. "Amma cəmi şəhər bilir ki, əgər valinin o həşəri arvadına mən hər ilin üç bayramında bir qədəri-qüvvə aparmasaydım, vali çoxdan tifaqımı dağıtmışdı və bu halal qəsbkarlığım əlimdən getmişdi." ("Babək", 2021: 223 s.). Bu nümunədə "Halal qəsbkarlıq" kinayə ilə verilmişdir.

ƏDƏBİYYAT:

1. Məmmədخانلی Ə. Babək romanı. Bakı: "Qanun", 2021, 315 s.
2. Məmmədخانلی Ə. Seçilmiş əsərləri. Bakı: "Avrasiya Perss", 2005, 131-412 s.
3. Çudakov A. Çexov poetikası, Moskva: "Nauka", 1971, 153 s.
4. Məmmədli R. "Şair təbiətli yazıçı" metodik vəsaiti. Bakı: "F. Kəçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası Elmi-Metodika Şöbəsi", 2013, 24 s.
5. Mütəllimov T. Sənət qayğıları. Bakı: "Yazıçı", 1981, 195 s.
6. Mütəllimov T. Bədii üslub — sənətkar xarakteridir. Bakı: "Ədəbiyyat", 2023, 6 s

LITERARY CRITICISM IN ANVAR MAMMADKHANLI'S
NOVEL "BABEK"

Arzu Yusifova

BSU, master

SUMMARY

Key words: Babek, novel, artistic development, artistic representation techniques, artistic expression methods.

Fiction serves as the author's initial connection with the reader. Through artistic stimulation, the author unveils the world they have crafted, inviting the reader into their narrative. When the development is intriguing and original, it naturally captivates the reader's attention. Localism, precision, fluency, and allure are crucial elements in this creative process. Particularly within the realm of artistic works, fiction sometimes offers insights into the author's individual character. The author's adept use of artistic descriptions and expressive techniques in a literary piece is paramount. Artistic expression, playing a distinctive role in creative development, significantly influences how ideas are conveyed. Furthermore, the tools of artistic description breathe life into the narrative by vividly portraying the surroundings and characters. In the works of our esteemed artist Anvar Mammadkhanli, who holds a special place in Azerbaijani literature, his incredibly original and captivating style of storytelling demands attention. Here, the lyrical tone and romantic atmosphere are especially commendable.

ХУДОЖЕСТВЕННОЕ РАЗВИТИЕ В РОМАНЕ АНВАРА
МАММЕДХАНЛЫ "БАБЕК"

Арзу Юсифова

БГУ, магистр

РЕЗЮМЕ

Ключевые слова: Бабек, роман, художественное развитие, средства художественного изображения, средства художественной выразительности.

Художественная литература – это первое обращение автора к читателю. Автор представляет описываемый им мир читателю посредством художественной стимуляции. Когда разработка интересна и оригинальна, внимание к работе возрастает. Локализм, точность, беглость, привлекательность — важные условия этого развития. Особенно в произведениях искусства художественное вдохновение иногда сообщает об индивидуальном характере автора. Большое значение имеет также правильное использование автором художественного описания и выразительных средств в литературном произведении. Художественные средства выразительности, имеющие особую роль в художественном развитии, имеют важное значение в способах выражения идеи. А средства художественного описания создают в произведении более яркие сцены, описывая окружающую среду и персонажей. В творчестве нашего великого художника Анвара Мамедханлы, занимающего особое место в азербайджанской литературе, обращает на себя внимание его чрезвычайно оригинальный и очаровательный стиль художественного развития. Здесь особенно достойны восхищения лирическая интонация и романтический настрой.